

CEMİL KAVUKÇU

PAZAR
GÜNEŞİ

ÖYKÜ

❤
CAN

3.
BASKI

CEMİL KAVUKÇU

PAZAR
GÜNEŞİ

Can Yayınları 1050

© 2000, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2000

3. basım: Kasım 2011

Bu kitabın 3. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Bu kitaptaki öykülerin bir bölümü, yine *Pazar Güneşi* adı altında, 1983 yılında kitap olarak yayımlanmıştır.

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design

Kapak baskı: Azra Matbaası

İç baskı ve cilt: Özal Matbaası

ISBN 978-975-8440-77-1

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

www.canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

CEMİL KAVUKÇU
PAZAR
GÜNEŞİ

ÖYKÜ

Cemil Kavukçu'nun Can Yayınları'ndaki diğler kitapları:

Uzak Noktalara Doğru, 1995

Yalnız Uyuyanlar İçin, 1996

Bilinen Bir Sokakta Kaybolmak, 1997

Temmuz Suçlu, 1998

Dönüş, 1998

Dört Duvar Beş Pencere, 1999

Gemiler de Ağlarmış, 2001

Başkasının Rüyalari, 2003

Suda Bulanık Oyunlar, 2004

Gamba, 2005

Nolya, 2005

Mimoz'a'da Elli Gram, 2007

Angelacoma'nın Duvarları, 2008

Tasmalı Güvercin, 2009

Düşkaçırın, 2011

CEMİL KAVUKÇU, 1951 yılında İnegöl'de doğdu. İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Jeofizik Mühendisliği Bölümü'nü bitirdi (1976). Öyküleri, 1980 yılından bu yana çeşitli dergilerde yayımlandı. *Patika* adlı yapıtıyla 1987 yılında Yaşar Nabi Nayır Öykü Ödülü'nü ve 1996 yılında *Uzak Noktalara Doğru* adlı öykü kitabıyla Sait Faik Hikâye Armağanı'nı, 2009 yılında *Angelacoma'nın Duvarları* adlı anlatısıyla Sedat Simavi Edebiyat Ödülü'nü kazandı.

İçindekiler

Pazar Güneşi	11
Selo'nun Kuşları	19
Zor Pazartesiler	27
Sarı	37
Gecenin Ardında Kuyruk	41
Demokor	47
Bıldırcın Yağmurları	57
Derelerde	63
Gelmesinler	71
Anahtarlı Hayalet	75
Çalınamayan Gün	83
Tekdüzelîği Bozamayan Küçük Bir Ayrıntı	89
Alibo Dev	95
Küçük İşler	101

PAZAR GÜNEŞİ

“Şu güneşe bak lan,” dedi, “ne sıcak.”

“Bize ne!”

“Hiç... Sanat Okulu'nun oraya gider, bisiklete binerdik.”

“Kalleşlik yapma!”

“Sen de hemen inanıyon be oğlum, sinemaya gitçeğimizi dünden söylemedik mi...”

Üç çocuktular.

Ortada yürüyen uzunca boylu, yüzü çilli, sıfıra vurulmuş sapsarı kafası ve şaşkıncu büyüklükte elleri olanı, yerden kaptığı bir taşı, binbir düşünceyle yürüyen kahrılı bir kediye savurdu. Yarım metre kadar gerisine vurup seken taş yalnızca irkiltti kediyi. Başını döndürüp kayıtsızca baktı kabak kafalıya. Taşlanacak gün müydü bugün? Ama o çilli çocuk, kediyi taşıladığını hemencecik unutarak yanındakilerle boğuşmaya başlamıştı bile.

Bugün onların günü. Dört film birden izleyecekler sabah onda başlayan pazar sinemasında. Gözleri kanlanacak, başları dönecek belki ama dört film birden... Film aralarında başlarını Tom Braks, Zagor ya da Teks'in sonu gelmez serüvenlerine gömüp okuyacak, sıkışınca da yerlerini, duvara yaslanarak filmleri ayakta izleyen asık yüzlü çocuklara kaptırmamak ya da dalıp gittikleri serü-

venden kopmamak için– sandalyelerinin altına işeyiverecekler. Çıkışta börek yiyip kabukları kırmızıya boyanmış yumurtaları tokuşturacaklar. Sonra seyyar tatlıcının küçük ruleti, para basan küçük kirli eller, küçük kirli ellerde kazanılmış, balı damlayan tatlılar; turşu suyu sonra, tek tek satılan yabancı marka sigaralar, dudakları kapkara yapan ayçiçeği.

Ve pazar bitecek.

Formika tutkalı, vernik, cila ve sümük kurusuyla bezeli iş giysilerini giyerek iki parmağını bıçkıya kaptırmış patronun (beş vakit namaz, ana-avrat küfür, günde iki paket sigara ve yirmi çay) dükkânına gidip parça başı portatif masa iskeleti çakacak, zımpara yapacak, vernik atacaklar. Ve yeni bir hafta sonuna dek biraz daha büyüyecekler.

Kollarını birbirinin boynuna dolamışlar; yürümek değil onlarınki, dalaşmak, boğuşmak, oynaşmak, kapı zillerini çalıp kaçmak, küçük çocukların oyunlarını bozmak, yakalayabildiklerini tokatlamak.

Ortadaki çilli olanı, öbür ikisinin boynuna doladığı kollarıyla başlarını birbirine değıdirmeye çalışıyor, onlar da çürük dişlerini gösterip kıkır kıkır gülerek direniyorlar. Çilli olan da burnundan hırıltılarla soluyarak gülüyor ama bir yandan da rahat durmaları için ana-avrat sövüyor. Sövgü, sövgü olmaktan çıkmış ve tümceyi süsleyip anlatımı renklendirici bir unsur olmuş onlarda. Sövgüsüz konuşmaları, şakalaşmaları olanaksızlaşmış artık.

Sonra da, hangisinin babasının daha zengin olduğunu anlamak istiyor çilli olanı. Ayaklarını yerden kesip bütün gücüyle ikisinin omzuna yükleniyor. Hangisi ağırlığna dayanır da çökmezse, onun babası daha zengin olmuş oluyor.

* * *

Yoruldu küçük kız.

Annesi gibi elini beline dayayıp hafifçe geriye doğru kaykılarak bir of çekti.

“İşte bu da bitti.”

Nerede cumartesinin gri gökyüzü! Küçük kızın ennesini kavuruyordu bu pazar sabahının güler yüzlü güneşi. Süpürgeyi götürüp kapının arkasına koydu. Kırmızı kilimin üzerinde koşup bir köşesinde babaannesinin yatığı mindere sıçradı.

“Yavaş kız, yavaş!” dedi inler gibi bir sesle babaannesi.

Pencerenin başındaydı. Dışarı bakıyordu. Sarmaş dolaş, boğuşa boğuşa gelen çocuklardan biri onu gördü. Arkadaşlarının kollarından boynunu kurtarıp pencereye doğru koştu. Öylesine atak davrandı ki, ardından savrulan (uzun boylu, çilli olanı yapmıştı bunu) tekme kışına yetişemedi. Bir sıçrayışta pencere demirlerine tutundu. Küçük kız o anda öyle korktu ki, minderden geri atladı. Koca kafalı, çürük dişli çocuk sırtarak bakıyordu içeri.

Sonra da cama tükürerek kaçtı.

* * *

Zavallı sinek, başına geleceklerden habersiz camın üzerinde güneşlenirken, kocaman bir parmak gördü tül perdenin arkasında. Köşeye kaçtı hemen, oradan da üst köşeye. Kocaman parmak, köşeden köşeye izliyordu onu. Kısıldı kaldı sonunda. Kanatları eziyordu sanki onu, uçamıyordu şaşkın sinek. Oysa dünya bütün şaşırıcılığıyla bir türlü aşamadığı camın ardındaydı. Ama sinek ne bilsindi ölüm ile yaşamı ayıran o saydam nesneyi...

Kocaman parmak perdeyi bastırdı üzerine. Bütün dünyayı bir çitirtti kapladı. Küçük kız bile duydu bu çitir-

tıy1. Sineğin artık yaşamayan bedeni, ince, parlak bir yol bırakarak camın üstünde kayd1.

Çerçevenin alt köşesindeki kara y1ğın haykırıyordu:
Ölünecek gün müydü bugün!

Küçük kız da üzüldü, can alan parmağını birkaç kez sildi eteğine.

* * *

Bir alkış yükseldi radyodan.

Yaşlı kadın yattığı yerde somurtuyordu. Yine o sonu gelmez; ama kimsenin inanıp ciddiye almadığı ağrıları başlamıştı. Gelin de gelin değildi ki; bir şeyin yok anne – bir şeyin yok anne, diyip geçiştiriyordu o ölümlere gidip gidip gelirken... Doktorla ağız birliği etmişti besbelli. Oğlu da adam mıydı? Karının kulu kölesi olmuştu. Gününden beri istememişti bu kıcı çingilliyi ama kısmet işte. Oğluyla kaçamak bakışıklarını, sonra da alaylı alaylı gülümsediklerini kaç kez yakalamıştı. Bir şeyin yok anne... Ama bir gün şuracıkta, şu ömür tükettiği –yani bir kenara atıldığı– döşğinde ölüverince çok ağlayacaktı ardından. Anneciğim... Anneciğim, biz hep numara yaptığını sanıyorduk...

Şu radyoda bir türkü söylenmeyegörsündü, ikinci bir radyo gibi şakıyordu torunu. Onu da kendine benzecek acuze, ne saygısı var babaannesine ne de sevgisi.

Küçük kız da türkücü, şarkıcı kadınlar gibi kısacık eteklerini savurarak dönüp duruyordu sofanın ortasında.

Yaşlı kadın canı alınıyormuş gibi bağılıyor, yırtınıyordu odadan:

“Güül... Sana diyorum geberemeyesice, sağır mısın kız Güül!”

* * *

Ayağında annesinin kocaman topuklu ayakkabıları, Gül yürüyor, güneş ona gülümsüyordu. Arnavutkaldırım sokakta bir cambazdı artık bakkala kadar. Annesi görse öldürür, öldürürdü alimallah.

kız ben sana kırk kere söylemedim mi ayakkabılarımı giyme
topuğunu kırarsın diye a canı çıkmayasıca

Sopa yenecek gün müydü bugün!

* * *

Delikanlının yüreği bir tuhaf oldu.

Onun da bir sazı olsaydı, o da çalsaydı, bağırsaydı: “Gökteki ay musun / Kemeçeme yay musun.” Ve delikanlı bu pazar sabahında bu dükkâna çakılıp kalmasaydı da, sevdiğinin oturduğu sokağı baştan sona voltalaysaydı. Sevdiği, perdeyi aralayarak ona gülümseseydi. Canını verirdi uğruna, hem de gözünü kırpmadan. Her şeyi göze alırdı, mahalle delikanlılarına ve okızıbenseviyom’lara karşı dövüşürdü gereğinde. Seviyordu çünkü. Babası da tam sünnet düğününe gidecek günü bulmuştu. O veledin çükü de bugün kesilmeseydi olmazdı sanki...

“Bir aspirin Celal Abi, bir de çiklet.”

Delikanlı her günkü alışkanlığı ile çıkarıverdi aspirini ve içinden karikatür çıkan çikleti.

“Buyur küçük abla, bu da paranın üstü.”

Gül, bozuk paraları topladı cam tezgâhtan. Yürüdü. Kapının koluna yapıştı da bir türlü açamadı. Yanakları ateş gibi yanmaya başlamıştı. Delikanlı tezgâhın ardından fırladı, silkerek açtı kapıyı ve bir zaman öylece kaldı önünde. Bomboştı, hiçbir şey düşünemiyordu. Küçük kızın ardından baktı. Sanki bütün bunları daha önce de

yapmıştı. Arada insan böyle oluyordu; kafasının içinde bir boşluk vardı da, orada kocaman bir arı vınlayıp duruyordu. Bir başka zaman, annesinin topuklu ayakkabıları üzerinde bir şebek gibi yürüyen bu küçük kızın ardından böyle bakmış ve sonra böyle bir otomobil hızla (senin de otomobilin olsa hızla geçmez miydin sevdiğinin sokağın-
dan?) geçmişti. Belki de düşünde görmüştü bunları. Her şey yineleniyor gibiydi.

Döndü, radyoyu kapadı. Bir sigara çıkardı, nasıl olsa babası düğündeydi.

Sapsarı bir fren sesi. İrkildi. O küçük kız. Hemen ileride, kaldırımın üzerinde o küçük kız ve küçük bir aspirin kutusu ve açılması eve bırakılmış çiklet. (Ama en komiğinden olsun Celal Abi...) Kalabalık. Kırmızılar. Sarının içinde, güneşte parlayan kırmızılar.

Kapıya doğru yürüdü. Kapıyı açamadı.

* * *

Yaşlı kadın terk edildiğini sandığı döşeginde doğruldu. Ağrımıyordu artık hiçbir yeri. Evin duvarları yıkılıyor, camdaki kan lekesi gittikçe büyüyordu.

* * *

Üç çocuk sinemadan dönüyordu. Pazar bitmişti. Yarın, sabahın köründe yine formika tutkalı, vernik, cila ve sümük kurusuyla bezeli giysiler ve parmaksız patron...

Etkisinden bir türlü kurtulamadıkları filmi birbirlerine anlatıyor, dövüş sahnelerini yeniden oynuyorlardı sokaklarda.

“Ama,” diyordu birisi, “nasıl dört hayduda birden...”

Öbürü de arkadaşının bileğine yapışarak:
“Bıçağı almak için nasıl oyun yapıyordu ama...”
Sonra da şakadan yumruklar atar arkadaşının mide-
sine.

Filmi yeniden yaşayarak dönüyorlardı evlerine.

Koca kafalı ve çürük dişli olanı, o evin önünden ge-
çerlerken yine pencere demirlerine sışradı. Tül perde
aralıktı, içerisi görünüyordu. Sabahki küçük kız yoktu
ama bir kalabalık doldurmuştu odayı. Ağlaşıyorlar mıy-
dı, neydi. O sıra çilli olanı gelip kışına bir parmak atınca
pencere demirlerini bırakıp ardından koştı. Bir süre bo-
ğuştu. O da ona vurdu. Ödeştiler.

“O ev var ya,” dedi arkadaşına, “benimkinin evi.”

Güldüler.

“Yuh sübyancı!”

“Ne gülüyonuz lan!” dedi, “Büyüyünce tam bana
göre olacak.”

SELO'NUN KUŞLARI

Camın buğusunu siler silmez gördü onları; cami çeşmesinin çinko saçaklı korunağı altındaydılar. Karlı ve soğuk günlerde saçak altlarına sığınan güvercinler gibi omuzlarına gömmüşlerdi başlarını.

Onların yanında olsaydı... O da verseydi buğulu soluğunu avuçlarına...

“Anne!”

Biliyordu, sokağa çıkmasına izin yoktu ama yine de deniyordu.

“Hı,” dedi annesi ona bakmadan. Yere, bağdaş kurarak oturmuş, kareli bir sofranın üzerine yığıldığı ıspanak yapraklarını seçip bir eline demetliyor, sonra da büyükçe bir tencereye doğruyordu.

“Biraz sokağa çıkayım anne, n’olur...”

“Olmaz oğlum,” dedi işini sürdürerek, “bu havada ne işin var sokakta! Geçenki gibi üşütür hasta olursun Allah korusun, hem sen onca iğneyi yersin, hem de bizi üzersin.”

Sobaya az önce attığı odunlar çıtırdayarak tutuşmuştu. Kedi, bacakları bir yanda, kuyruğu bir yanda dar-madağınık uyuyordu minderin üzerinde.

“Ama onlar çıkmışlar,” dedi nazlanarak, “bak cami avlusundalar!”

“Kim onlar?”

“Nusret, Öğretmen Mehmet Bey’in oğlu Yüksel –özellikle belirtmeliydi bunu, önemli bir ölçüttü– Abidin, Selo...”

“Selo’ymuş,” diye hiddetlendi annesi, “kaç kez uyardım Selo ile arkadaşlık etme diye... Sen kalkmış yine onun yanına...”

Denemesi bile saçmaydı, keşke ondan hiç söz etmeseydi. Selo “hayoşun” biriydi, “terbiyesizdi”. Sokağa salmıyordu işte, ne nazlanmak ne de ağlayıp sızlanmak para edecekti, çünkü annesinin iki kaşı arasındaki o kararlı çizgiyi görmüştü.

“Babana onca para harcatıp kitap aldırıyorsun, onları okusana...”

“Red Kit’leri mi?”

“Ben bilmem işte, neleri aldırıysan onları.”

“Okudum onları!”

Yine candan dışarı baktı. Ne olurdu sanki o da onlarla birlikte olsaydı...

Selo, küçülmüş ceketine –kim bilir kim hayır olsun diye vermişti– iyice büzüşmüş, ağzını burnunu sıkıca kapadığı dolağının uzun püsküllü uçlarını bir kız saçığı gibi savurmuştu. Haydutlara benziyordu. Hayduttu zaten Selo. Her oyunda en çok haydutluk yakışırdı ona.

“Hayoş!”

Annese öyle diyordu ya, Selo’nun hayoşluğunu falan pek görmemişti. Selo, dik başlı bir kahramandı yalnızca. Korkusuzdu, istese bile onun gibi olamazdı.

kuş vurmak sokak direklerindeki lambalara ve minare şerefesindeki ampullere –yetiştirebiliyor muydu taşı acaba– sapıyla taş atmaktan başka bir de yaşlı bakkal (onun da gözlerinde tavukkarası mı vardı neydi avucundaki parayı burnuna değdirmeden göremiyordu)

*Çağdaş öykücülüğümüzün
ustalarından Cemil Kavukçu,
sıradan hayatların ayrıntılarını
unutulmaz öykülere
dönüştürmeye devam ediyor.*

Fotoğraf: Ayşın Özener

Pazar Güneşi'nde, Cemil Kavukçu'nun ilk öyküleri var. Büyük bölümü 1983'te, yine aynı adla yayımlanmıştı. O baskının dışında kalan üç öyküyü de bu kitaba eklerken yazar, öykülerin tümünü yeniden gözden geçirdi. "Pazar Güneşi" adlı öykünün Cemil Kavukçu için ayrı bir anlamı var: yazdığı ilk öykü. Tabii gelecekte Cemil Kavukçu'nun öyküye katacaklarının ipuçlarını taşıyor. Aynı yalın anlatım, aynı titiz dil yapısı, aynı sağlam kurgu. Usta öykücünün daha yolun başındayken bile öykülerinde var ettiği nitelikler. Küçük dünyalar, kısıtlanmış yaşamlar, toplumun kıyısında yaşayan insanlar: bütün bunlar da Cemil Kavukçu'nun ince bir duyarlılık, keskin bir gözlem gücüyle sunduğu kesitler; daha sonra başka yollara açılıp genişleyen öykücülüğünün ana izlekleri.

*Cemil Kavukçu bildiği, tanıdığı dünyaları, insanları yazıyor; bilmeyenlere, tanımayanlara okutup sevdiriyor, benimsetiyor. Fethi Naci'nin deyişiyle, "Cemil Kavukçu elini neye değdirse öykü oluyor." Büyük bir öykücüyü tanımak isteyenler için iyi bir başlangıç *Pazar Güneşi*.*

Kapak resmi: HASSAM CHILDE

ISBN 978-975-8440-77-1

9 789758 440771